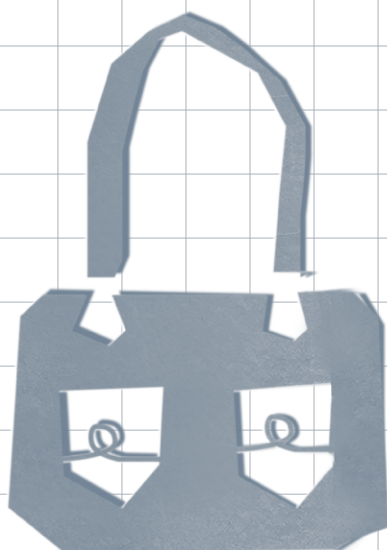

SCENARIUSZ POCHODZI Z PUBLIKACJI
„EDUKACJA GLOBALNA NA PLASTYCE I ZAJĘCIACH
ARTYSTYCZNYCH W GIMNAZJUM” WYDANEJ PRZEZ
CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ W 2015 ROKU
W RAMACH PROJEKTU „W ŚWIAT Z KLASĄ”
AKTUALIZACJA W RAMACH PROJEKTU
„ŚCIEŻKI DO CELÓW” W 2019 ROKU

DRUGIE ŻYCIE DZINSÓW

Uczniowie i uczennice dowiadują się, czym jest moda i projekt w modzie, a także wykonują szkic swojego projektu i go realizują. W kreatywny sposób rozwijając zdolności manualne, poznają zasady świadomej konsumpcji i alternatywne sposoby tworzenia ubrań oraz dodatków.

S

Zagadnienia:

- ▶ Konsumpcja i produkcja
- ▶ Globalny rynek i handel międzynarodowy

Czas trwania:

- ▶ 2 x 45 minut

Pytanie kluczowe:

- ▶ Jakie znaczenie ma ponowne wykorzystywanie (pozornie) niepotrzebnych przedmiotów?

Cele zajęć:

- ▶ Wyjaśnisz pojęcia: projekt, design.
- ▶ Poznasz różne sposoby pozyskiwania nowych rzeczy przy użyciu starych.
- ▶ Poznasz zasady świadomej konsumpcji, w tym zasadę „3R” – „reduce, reuse, recycle”.
- ▶ Rozwiniesz zdolności

w zakresie komponowania na płaszczyźnie i w przestrzeni zestawień barwnych i strukturalnych.

- ▶ Rozwiniesz zdolności manualne, realizując autorski projekt.

Podstawa programowa dla szkoły podstawowej:

- ▶ Klasa VII: II.3,7

Zagadnienia plastyczne:

- ▶ Design jako dziedzina sztuki użytkowej
- ▶ Projekt, wyrób rzemiosła artystycznego
- ▶ Realizacja autorskich projektów

Metody:

- ▶ Miniwykład
- ▶ Rozmowa ukierunkowana
- ▶ Ćwiczenie praktyczne

Formy pracy:

- ▶ Praca indywidualna
- ▶ Prezentacja prac – wystawa

Technika wykonania pracy plastycznej:

- ▶ Szkic, szycie, klejenie (inne techniki)

Środki dydaktyczne i materiały:

- ▶ Załącznik
- ▶ Materiały przyniesione przez uczniów i uczennice – niepotrzebne ubrania, dodatki
- ▶ Przybory potrzebne do wykonania pracy, np.: igła, nici, nożyczki

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

- ▶ 12 Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja

MIN

0

Wprowadzenie

5

5

10

5

15

5

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Pierwsza lekcja:

1. Zaproś uczniów i uczennice do dyskusji i zastanowienia się nad poniższymi pytaniami:
  - ▶ Jak dużo przedmiotów potrzebujecie do codziennego życia?
  - ▶ Z ilu przedmiotów korzystacie na co dzień, a ile posiadacie, korzystając z nich sporadycznie?
  - ▶ Czy macie w domu jakieś niepotrzebne ubrania – spodnie, bluzki, sukienki? Jeśli tak, to dlaczego z nich nie korzystacie? W jaki sposób można nadać im „drugie życie”?Odpowiedzi na ostatnie pytanie możesz zanotować na tablicy (np. uszycie torby ze spódnicy, przerobienie kieszeni od spodni na portfel itp.).

2. Zapytaj uczniów i uczennice, jaki może być związek pomiędzy powyższymi pomysłami na ponowne wykorzystanie różnych ubrań a świadomą konsumpcją. Zadaj też pytanie o to, w jaki sposób młodzież rozumie bycie świadomym konsumentem/konsumentką.

Zagadnienie świadomej konsumpcji zostało omówione m.in. w następujących materiałach:

- ▶ Jolanta Bowżyk scenariusz zajęć „Zanim skończysz śniadanie, już należysz do większości świata”, w: „Edukacja globalna na zajęciach wiedzy o społeczeństwie w gimnazjum”, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2015: <http://bit.ly/ZanimSkończyszŚniadanie>.
- ▶ Monika Ryrych scenariusz zajęć „Ile kosztuje twoja koszula?”, w: „Edukacja globalna na zajęciach języka angielskiego w gimnazjum”, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2015: <http://bit.ly/IleKosztujeKoszula>.
- ▶ Sylwia Międzybrodzka scenariusz zajęć „Ile kart stałego klienta miałyby dziś żona modna? Aktualna wymowa satyry Ignacego Krasickiego.”, w: „Edukacja globalna na zajęciach języka polskiego w szkole podstawowej”, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2018: <http://bit.ly/CEOŻonaModnaKrasicki>.

3. Po wysłuchaniu odpowiedzi wyjaśnij, że świadoma konsumpcja nie ogranicza się jedynie do robienia przemyślanych zakupów, np. w sklepach firm, które dbają o prawa pracowni-cze czy zrównoważony rozwój, ale może oznaczać także świadome powstrzymywanie się przed dokonywaniem zakupów i ograniczanie konsumpcji. Zapytaj, czy uczniowie/uczennice uważają, że są świadomymi konsumentami/konsumentkami i zachęć ich do podzielenia się przykładami z własnego życia.

Praca właściwa	20	5
	25	5
	40	15
Podsumowanie	45	5
	 MIN	
Wprowadzenie	5	0
	35	30
Podsumowanie	45	10
	Praca właściwa	

4. Napisz na tablicy hasło „3R” i zapytaj, czy młodzież ma pomysł, co może on oznaczać w kontekście wcześniejszej rozmowy. Rozwiń skrót: „reduce, reuse, recycle”; możesz także zastosować polski odpowiednik, tłumaczony jako zasada „3U”: „unikaj kupowania zbędnych rzeczy, używaj powtórnie, utylizuj”. Zapytaj, jakie znaczenie może mieć świadoma konsumpcja w skali globalnej, a następnie dopowiedz brakujące informacje (w tym celu możesz przeczytać wcześniej artykuł pt. „Wybory konsumenckie a zużycie energii” (załącznik nr 1); możesz go także skserować i rozdać w klasie). Opowiedz, że świadoma, odpowiedzialna konsumpcja jest jednym z Celów Zrównoważonego Rozwoju. Zapoznaj klasę z 12. Celem na podstawie informacji ze strony: <https://globalna.ceo.org.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju>. Powiedz, że najbliższe dwie lekcje poświęcicie na praktyczną realizację zasady 3R, poruszając zagadnienia związane z modą i projektowaniem ubrań oraz dodatków.

5. Pozwól młodzieży wyjaśnić znaczenie słów: projekt, design, wyrób, rzemiosło artystyczne. Zilustruj odpowiedzi, prezentując wybrane przez siebie przykłady.

6. Poproś, aby uczniowie i uczennice zastanowili się, z jakiego niepotrzebnego ubrania mogliby przygotować podczas kolejnej lekcji nowy przedmiot i co to miałyby być. Wyraźnie podkreśl, że zadanie będzie miało sens jedynie wówczas, gdy będą wykorzystywać rzeczywiście niepotrzebne materiały. Poproś, aby na kartkach zrobili szkic swojego projektu, uwzględniający „starą” i „nową” rzecz. Zachęć do kreatywnego myślenia i powiedz, że mają dowolność w wykonaniu i zdobieniu swojego wyrobu – w miarę dostępności potrzebnych materiałów. Poproś, by podczas wstępnego projektowania zestawiali ze sobą i porównywali różne materiały – może to dodatkowo ich zainspirować i ułatwić podjęcie ostatecznej decyzji. Gdy młodzież przystąpi do pracy, podchodź do uczniów i uczennic indywidualnie i dopytuj, jakie przedmioty zamierzają zaprojektować i wykonać.

7. Przypomnij, że lekcja miała na celu przygotowanie ich do kolejnych zajęć, podczas których będą realizować swoje projekty. W ramach podsumowania zadaj młodzieży pytanie kluczowe: Jakie znaczenie ma ponowne wykorzystywanie (pozornie) niepotrzebnych przedmiotów?

PRACA DOMOWA:

1. Poproś, aby uczniowie i uczennice przynieśli na kolejne zajęcia niepotrzebne ubrania bądź przedmioty, z których stworzą nowe rzeczy (podkreśl, żeby skonsultowali swoje pomysły z rodzicami) oraz przybory potrzebne do uszycia swojego projektu, takie jak: igły i nici, agrafki, nożyczki itp. Odpowiedz na ewentualne wątpliwości.

Druga lekcja:

1. Nawiąż do poprzedniej lekcji i poproś młodzież o przypomnienie zasady „3R”/„3U”.

2. Z przyniesionych rzeczy uczniowie i uczennice szyją samodzielnie zaprojektowane rzeczy. Podczas zajęć podchodź do każdej osoby, dopytując o koncepcję i doradzając w wykonaniu.

3. Uczniowie i uczennice prezentują swoje prace i podsumowują obie lekcje, kończąc zdanie: „Dzięki zajęciom dowiedziałem/dowiedziałam się, że...”. Mogą także zorganizować wystawę, którą podczas przerwy obejrzą inne klasy.

PRACA DOMOWA:

1. Zachęć uczniów i uczennice do poszukania w Internecie blogów i innych stron promujących ideę recyklingu, upcyklingu oraz świadomej mody. Jeśli zauważysz, że uczniowie i uczennice są szczególnie zainteresowani tym zagadnieniem, zaproponuj im realizację projektu edukacyjnego.

! Materiały Centrum Edukacji Obywatelskiej poświęcone metodzie projektu edukacyjnego znajdują się na stronie internetowej pod adresem: <https://globalna.ceo.org.pl/projekty-mlo-dziezowe>.

2. Zachęć młodzież do znalezienia odpowiedzi na pytanie: Czy moda może być wegańska?

Źródła:

Anna Rok, „Wybory konsumenckie a zużycie energii”, Centrum Edukacji Obywatelskiej: <http://bit.ly/WyboryKonsumenckie>.

Zestaw plansz do wydrukowania w formacie A4 zawierający podstawowe informacje o Celach Zrównoważonego Rozwoju: <https://globalna.ceo.org.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju>

Polecane materiały:

Joanna Kostrzewa scenariusz zajęć „Porozmawiajmy o sprawiedliwym handlu i etycznej modzie. Wywiad - ćwiczenia redakcyjne”, w: „Edukacja globalna na zajęciach języka polskiego w szkole podstawowej”, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2018: <http://bit.ly/CEOHandelModa>

Kreatywne pomysły na ekologiczną modę:

<http://www.ecouterre.com/category/reuse-recycle/>
<http://www.ecofashionworld.com/>
<http://www.ecofashiontalk.com/>
<http://www.ecofashion-week.com/>
<http://www.altmoda.pl/>
<https://ulicaekologiczna.pl/kategoria/moda>

Załącznik:

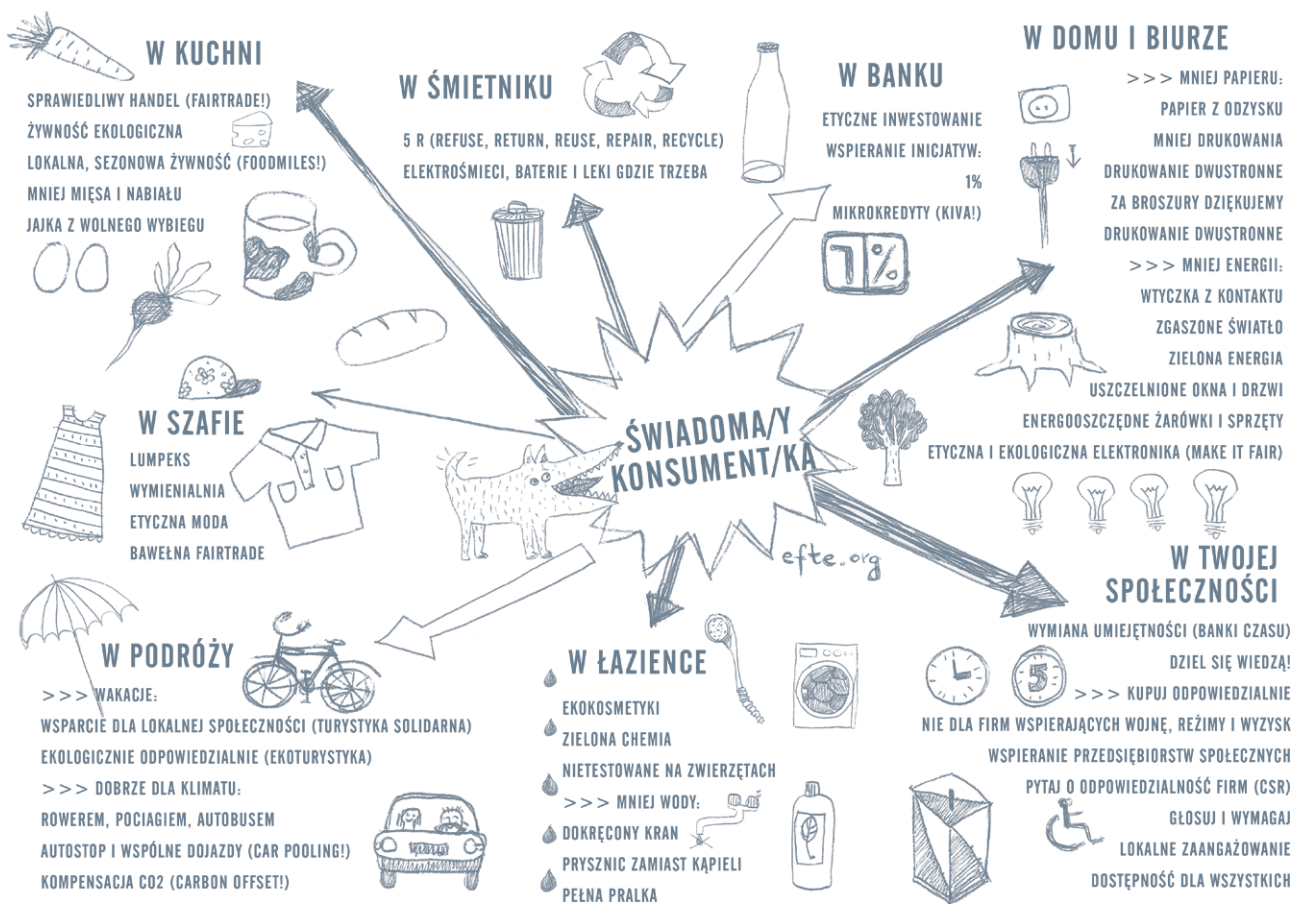
Załącznik nr 1 - **Materiał pomocniczy: „Wybory konsumentki a zużycie energii”**

„WYBORY KONSUMENCKIE A ZUŻYCIE ENERGII”

Zgodnie z definicją proponowaną przez Unię Europejską, **zrównoważona konsumpcja i produkcja** to „wydajniejsze u ytkowanie zasobów naturalnych i energii oraz ograniczanie emisji gazów cieplarnianych i innego oddziaływania na środowisko. (...) Celem jest zaspokojenie podstawowego zapotrzebowania na wyroby i usługi, a zarazem zapewnienie lepszej jako ci ycia i zagwarantowanie, e wystarczaj co du o zasobów pozostało dla przyszłych pokole ”¹. Tak rozumiana zrównoważona konsumpcja dotyczy stylu życia, zachowań nabywczych konsumentów oraz użytkowania i usuwania produktów i usług. Wybory konsumenckie to zatem jeden z najważniejszych instrumentów naszego oddziaływania na środowisko naturalne, a poprzez nie także na jakość życia obecnych i przyszłych pokoleń, w Polsce i na drugim końcu świata.

Warto pamiętać jednocześnie, że oprócz wymiaru środowiskowego, nasze wybory konsumenckie mają również konsekwencje społeczne i polityczne, które także powinniśmy starać się brać pod uwagę. Takie podejście do wyborów konsumenckich, które uwzględnia ich konsekwencje w wymiarze społecznym, politycznym i środowiskowym nazywamy **świadomą konsumpcją**.

Mapa świadomej konsumpcji wg Grupy eFTe Warszawa

Źródło: www.efte.org.pl

1 „Racjonalniej i ekologicznej. Zrównoważona konsumpcja i produkcja”, Komisja Europejska 2010, s. 5.

Zasada „3R” i cykl życia produktu

Gdy mówimy o wyborach konsumenckich, często przed oczami stają nam półki wypełnione dziesiątkami produktów czy różnego typu oznaczenia i certyfikaty pomagające nam dokonać wyboru (np. certyfikat rolnictwa ekologicznego czy znak Sprawiedliwego Handlu). Tymczasem często zapomina się, że podstawową i najważniejszą zasadą świadomej konsumpcji jest **zasada „3R”**, czyli „*reduce, reuse, recycle*”², mówiąca o alternatywach do kupowania.

Zasada „3R”³

Reduce, czyli mniej znaczy lepiej

Wyprodukowanie każdego przedmiotu łączy się ze zużyciem zasobów naturalnych, takich jak paliwa kopalne czy woda. Warto o tym pamiętać, wybierając się na zakupy:

- 1.** Kupuj tylko to, czego naprawdę potrzebujesz. Nie kupuj „na poprawę humoru”, „bo było w promocji”, „bo na pewno się przyda” – nie warto!
- 2.** Ta sama zasada dotyczy bezpłatnych gadżetów, upominków czy gazet – jeśli nie są Ci potrzebne, podziękuj za nie. To, że dostajesz je za darmo, nie znaczy, że koszty ich wyprodukowania nie obciążają środowiska naturalnego.
- 3.** Unikaj zbędnych opakowań, po przyjeździe do domu i tak trafią do kosza. Szukaj rzeczy zapakowanych oszczędnie (lub wcale), w opakowaniach zwrotnych lub nadających się do recyklingu, a jeśli czegoś używasz dużo i regularnie, kup jedno duże opakowanie zamiast pięciu małych.
- 4.** Wybieraj rzeczy dobrej jakości, które posłużą Ci jak najdłużej. Jeśli kupujesz sprzęt RTV lub AGD, sprawdź gwarancję, dostępność części zamiennych, listę punktów naprawy w Twojej okolicy. Nie zapominaj też o sprawdzeniu zużycia energii i przeczytaj dokładnie instrukcję obsługi, żeby móc właściwie dbać o kupione urządzenie.
- 5.** Wiesz, że z danego urządzenia będziesz korzystać nie częściej niż raz, dwa razy w miesiącu? Warto pomyśleć nad korzystaniem z niego wspólnie z sąsiadami, znajomymi czy rodziną, bo – powiedzmy sobie szczerze – jak często korzystasz z garnka do fondue, maszyny do szycia czy zestawu do minigolfa?

Reuse, czyli drugie życie przedmiotów

- 1.** Powiedz „nie” jednorazowym torbom, naczyniom, długopisom, bateriom, golarkom i innym przedmiotom, nie tylko ze względów środowiskowych, ale również estetycznych. Jeśli używasz plastikowych jednorazówek, pamiętaj, żeby wrzucać je do pojemników na odpady plastikowe.
- 2.** Jeśli masz coś, czego już nie potrzebujesz, ale nadal mogłoby przydać się komuś innemu (np. meble, ubrania czy sprzęty domowe), nie wyrzucaj. Rzeczy używane możesz stosunkowo łatwo sprzedać, oddać lub zamienić na coś, co przyda się Tobie. Wywieś ogłoszenie na klatce schodowej lub w miejscu pracy, wykorzystaj lokalną gazetę lub serwisy internetowe.
- 3.** To oczywiście działa także w drugą stronę! Kupowanie rzeczy używanych to nie tylko oszczędność pieniędzy, ale również zasobów. Zajrzyj do sklepów z używaną odzieżą czy komisów, przejrzyj strony internetowe lub po prostu porozmawiaj ze znajomymi. Świetnym pomysłem na odświeżenie szafy czy półki z książkami jest zorganizowanie wymieniałni.
- 4.** Wiele z tego, co wyrzucamy na śmietnik, może jeszcze się przydać – jednostronnie zadrukowany papier do robienia notatek, gazety jako papier pakowy, zniszczone ubrania jako ściereczki. Nasi rodzice i dziadkowie byli „eko”, często nie zdając sobie z tego nawet sprawy...

² Po polsku czasem mówimy o zasadzie „3U”, czyli „unikaj kupowania zbędnych rzeczy, używaj powtórnie, utylizuj”.

³ Zdjęcie dostępne na licencji CC Attribution-Non-Commercial 2.0, calypso Dragon 13@flickr.

Recycle, czyli ze starego nowe

Recykling, czyli przetwarzanie odpadów, pozwala na ograniczenie zużycia zasobów naturalnych, dzięki możliwości odzyskania surowców potrzebnych do produkcji. Warunkiem skutecznego recyklingu jest odpowiednia segregacja i utylizacja odpadów. Warto dodać, że recykling to znacznie więcej niż prawidłowa segregacja odpadów, to także twórcza przygoda i przede wszystkim nowe myślenie o procesach produkcji w przemyśle. O czym należy pamiętać?

- 1.** Segreguj śmieci w domu i w pracy. Jeśli masz wątpliwości, co gdzie powinno trafić, zadzwoń do firmy, która odbiera Twoje śmieci lub do Zakładu Oczyszczania Miasta (systemy odzysku odpadów mogą się różnić w różnych miastach, w zależności od wykorzystywanej technologii).
- 2.** Pamiętaj o odpadach niebezpiecznych: bateriach, lekarstwach i termometrach, sprzęcie elektrycznym, elektronicznym i żarówkach oraz akumulatorach, olejach i smarach. Leki odnieś do apteki, akumulatory do warsztatu samochodowego, adresy pozostałych punktów zbiórki znajdziesz w Internecie (np. elektrosmieci.pl).
- 3.** W momencie kupowania nowego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, sklep ma obowiązek przyjąć zużyty sprzęt tego samego typu. Warto o tym pamiętać, zwłaszcza, że część sklepów oferuje również usługę darmowego transportu zużytego sprzętu.
- 4.** Jeśli to możliwe, wybieraj produkty wykonane z surowców z odzysku – ich wybór jest na szczęście coraz większy! To już nie tylko papier z makulatury, ale np. torby ze starych banerów reklamowych, kurtki z poliestru wyprodukowanego z butelek plastikowych czy wiele innych przedmiotów i opakowań.
- 5.** Recykling może być również świetną zabawą, zarówno w domu, jak i w szkole. Papier czerpany z makulatury, szycie torebek z resztek materiałów, biżuteria z odzysku (np. z elementów zabawek, klawiszy komputerowych, guzików), szydełkowanie z wykorzystaniem pociętych torebek plastikowych i wiele, wiele innych.

Codziennie podejmujemy dziesiątki decyzji konsumenckich, dużych i małych, czasem łatwych, czasem bardzo trudnych. Ze względu na złożoność naszych wyborów, bycie świadomym konsumentem czy konsumentką nie jest proste. Oczywiście, każdy i każda z nas bierze pod uwagę również swoje możliwości finansowe, wygodę i przyzwyczajenia. To naturalne i trudno domagać się, żebyśmy od jutra zmienili swoje zachowania o 180 stopni. Z drugiej strony, świadome wybory konsumenckie często są łatwiejsze niż nam się wydaje, zwłaszcza jeśli zaczniemy od małych kroków. A zasada „3R” to nie tylko świadoma konsumpcja, ale również oszczędność i więcej okazji do spędzania czasu z innymi.

Źródło: Anna Rok, „Wybory konsumenckie a zużycie energii”, Centrum Edukacji Obywatelskiej: http://bit.ly/ceo_wybory_konsumenckie.

Scenariusz pochodzi z publikacji „Edukacja globalna na plastyce i zajęciach artystycznych w gimnazjum” wydanej przez Centrum Edukacji Obywatelskiej w 2015 roku w ramach projektu „W świat z klasą”.

Publikacja dostępna pod adresem: http://bit.ly/WSK_Plastyka
Aktualizacja w ramach projektu „Ścieżki do Celów” w 2019 roku.

Autorki: Mirosława Ciacharowska, Elżbieta Krawczyk, Jolanta Minor, Beata Wasilewska

Aktualizacja: Jolanta Minor, Justyna Zamojda

Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP oraz ze środków Unii Europejskiej.

polska pomoc

Materiał jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2019. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.